

і реальним, загально-людське не має реального існування, се тільки абстракція. На підставі сього вже легко можна прийти до думки, що не можна жертвувати народне, — як живе й реальне, для загально-людського, як абстрактного й мрійшого.

Зістаєть ся сказати де що про відносини між загально-людським та особистим в історії. По Штейнталу декотрі і то найбільш благородні й талановиті індивідууми відрізняють ся з загалу й доходять до розуміння загальних ідеалів та законів. Такогож погляду держать ся й вищі вчені. В першій стадії свого істновання, на низшій ступеню свого розвою народи не відрізняють ся один від другого. Але потім, з більшим розвоєм, в народі являють ся поодинокі особи, що в них виявляють ся ознаки духовного складу народа; й що більш буде таких поодиноких людей, тим повнійше виявить ся духовний характер народа. Поруч з сим досягають свого висшого розвою загально-людські ознаки, й тільки при таких умовах може істнувати література в повнім значінню слова. Що далі, то більш стає таких поодиноких осіб й в звязку з сим поступає дифференціяція народів, однаковість їх з часом все зменьшуєть ся, але за те більш й більш без перерви росте їх обопільний вплив.

Ол. Г-ий.

Лѣтопись историко-филологическаго общества при императорскомъ новороссійскомъ университетѣ, Одеса, 1894, т. III с. 109+260, т. IV, византийское отдѣленіе II с. 316+128.

Поруч з давнім історичним товариством одеським (Общество исторіи и древностей) засновало ся 1888 р. при університеті нове історично-філологічне з широкю програмою — „помагати розвитку й розпросторенню звання історичного і філологічного“ взагалі; але вже 1891 р., з нагоди ювілея патр. Фотія, ухвалено засновати при товаристві спеціальний відділ византийський. Наслідком того й орган товариства — „Лѣтопись“ (перший том її вийшов 1890 р.) поділилась на дві серії — загальну й спеціальну — для византийського відділу. Р. 1894 вийшло два томи літописи — один з загальної, другий — з византийської серії.

Т. III (загальний) поділяєть ся на дві частини — хроніку товариства й відділ матеріялів. В першій відділі уміщено справозданне товариства з р. 1890—3 та описано споруженне й посвяченне гробовця звісного слависта В. Григоровича, одеського професора, і некрологи. В другій відділі знаходимо опись колекції документів гр. Толстого, зроблену проф. Ол. Марковичом, і матеріяли етнографічні з Новоросії, зібрані д. В. Ястребовим; за останні була вже мова в відділі бібліографічним, що до колекції гр. М. Толстого (в Одесі), вона обіймає акти

XVII—XVIII в. про колонізацію Слобідщини, по часті вже описані тим же проф. Марковичом в Київ. Старині за р. 1889.

Том IV поділяється на відділи розправ і хроніки. Розправи, присвячені спеціальним питанням византийської історії й археології, ближше до нас не належать. В відділі хроніки видруковано статі Г. Бараца про сліди юдаїзму в давнім руським письменстві і А. Петрова про міسیونерську діяльність св. Кирила в Хазарії; про останню також мова в відділі бібліографічним, про першу буде. По тому йде бібліографічний огляд новинок наукової літератури, що належить до Византиї.

М. Г.

Извѣстія историко-филологическаго института кн. Безбородко въ Нѣжинѣ, т. XIV, 1895 ст. 10+54+III+168+XII+388.

В офіціальнім відділі цього тому ми знаходимо справоздання інституту за 1893/4 р. Можна занотувати, що декотрі з професорів присвячували свою працю питанням з історії України-Руси: наприклад — проф. Качановский — „Малорусскій духовный стихъ о Гѣоріи Храбромъ“, проф. Петухов — „Къ біографіи А. А. Котляревскаго“. На студентськیم вечері один з студентів д. Федоров прочитав реферат про Квітку.

В неофіціальнім відділі знаходимо статі д. Добіаша — „Замѣтки по греческому синтаксису“ и д. Фогеля — Т. Ciceronis Cato Major de senectute съ русскими объясненіями“. В додатку заміщена цікава для нас праця М. И. Лілєва: „Изъ начальной исторіи роскоша на Вѣткѣ и въ Стародубѣ XVII—XVIII вв.“ -- закінченне першої частини; про працю сю буде мова особно.

Ол. Г-ий.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny, serya II, t. VI—VIII, Краків, 1894 і 1895, ст. 402 + 391 + 426.

З праць, що поміщені в згаданих томах, дотикається до Русі-України тільки одна, а се простора монографія К. Гека про Зіморівчів на підкладі тогочасних відносин міста Львова. Що ся монографія заслугує того, щоб з нею ближше познакомити ся, для того подаємо її перегляд на иньшому місці.

Зі студій літературно-критичних найважнішою єсть М. Кавчинського: Причинок до выясненія Імпровізації Міцкевича та 3-ої часті Дідів. Ту автор аналізуючи поему польського поета порівнює її з Фавством Гете, Моїсе французького поета Альфреда де Віні (Vigny), з Про-